

Instrument voor het borgen van klimaatadaptatie op privaat terrein

Duurzame Rioolheffing

Wat is het instrument?

Perceelgebruikers en/of -eigenaren betalen rioolheffing. Het tariefsysteem (de heffingsmaatstaf x tarief) is bepaald in de verordening rioolheffing van de gemeente. Uit de rioolheffing wordt de inzameling en afvoer van hemelwater en vuil water van percelen gefinancierd.

Hoe wordt klimaatadaptatie meegenomen in instrument?

Met een besluit van de gemeenteraad waarin wordt bepaald op welke manier de rioolheffing wordt geheven, is het mogelijk om een gedeeltelijke vrijstelling te geven voor perceeleigenaren die zijn afgekoppeld van een gemengd rioolstelsel, of die het hemelwater op eigen perceel houden / hergebruiken.

Kernmerken

Toe te passen door	Adaptatie-thema's	Reikwijdte	Grondpositie	Doelgroep	Fase in (bouw)proces	Doel	Duurzaamheid
 Waterschap	 Wateroverlast	 Landelijk	 Publiek	 Burger-eigenaar	 Verkenningfase	 Klimaatbestendig ontwerp & aanleg	 Energie
 Gemeente	 Overstroming	 Waterschap	 Pacht	 Burger-huurder	 Initiatiefase	 Klimaatbestendig houden	 Biodiversiteit
 Vastgoedeigenaren & projectontwikkelaars	 Hitte	 Gemeente	 Privaat	 Bedrijf	 Ontwerpfase		 Circulair
	 Droogte	 Gebied		 Projectontwikkelaar	 Realisatiefase		 Sociaal
		 Wijk		 Bouwbedrijf	 Beheerfase		 Gezondheid
		 Straat		 Woningcorporaties	 Renovatie		
		 Perceel/gebouw		 Investeerder	 Transformatie		
				 Labelhouder			

Slim combineren met andere instrumenten

- Daar waar de meeste instrumenten gericht zijn op klimaatbestendige aanleg van een perceel en/of gebied, is de duurzame rioolheffing meer gericht op het klimaatbestendig houden in de beheerfase.
- Zet de duurzame rioolheffing in als beloning en aanvulling op subsidies voor afkoppelen, bijvoorbeeld wanneer deze vorm van stimulering onvoldoende effect heeft.
- Zet de duurzame rioolheffing in gedurende circa 10 jaar als opmaat naar een verplichting tot afkoppelen via de hemelwaterverordening.

Andere duurzaamheidsthema's meekoppelen

De duurzame rioolheffing is gericht op de watercomponent van klimaatadaptatie. In de vorm van meer groen als spons en verdamer kunnen andere duurzaamheidsthema's daar indirect van profiteren, zoals energiezuinige verkoeling, biodiversiteit en gezondheid.

Tips

- Splits de rioolheffing in een vuilwater en een hemelwater deel. Hoe minder hemelwater je afvoert des te minder rioolheffing je betaalt.
- Probeer de potentieel hoge perceptiekosten goed te ondervangen. Hou het praktisch, zorg voor juridische robuustheid en een eenvoudige toetsing.
- Gebruik duurzame belastingen als een extra middel om andere beleidsinstrumenten kracht bij te zetten, niet als enige middel.
- Combineer altijd met andere beleidsinstrumenten, zoals communicatie, maatwerkadvies (b.v in de vorm van een watercoach), subsidie en/of op weg naar verplicht afkoppelen via de hemelwaterverordening.
- Let goed op een positieve framing voor de acceptatie.
- Combineer -in de communicatie- eventueel met andere 'leveranciers' van prikkels, zoals hypotheekrentekorting of VAMIL/MIA investeringsaftrek voor bedrijven.
- Zet een lokale partij (vrijwilligersorganisatie) in die het idee omarmt en verder uitdraagt aan bewoners en bedrijven. Deze partij kan tevens zorgen dat straten en buurten samen het hemelwater afkoppelen, waardoor synergievoordelen ontstaan.
- Sluit je aan bij de Alliantie Financiële Prikkels om samen met andere gemeenten en waterschappen mede te leren en te ontwikkelen: nextgreen.nl/projecten/vergroenen-belastingen/

Voorbeelden

- Venray heeft een duurzame variant op de rioolheffing voor inwoners.
- Gemeente Ede heeft een duurzame variant voor bedrijven.
- Son en Breugel heeft vanaf 1 januari 2020 een gedifferentieerde rioolbelasting, waarbij de hemelwatercomponent van aanzienlijke waarde is.
- Meer informatie:
 - Voorbeeld in Son en Breugel, inclusief de nieuwe verordening: praktijkvoorbeelden.vng.nl/databank/gemeentefinancien/financiele-nota-en-verordening/verordening-op-de-heffing-en-de-invordering-van-rioolheffing-2020.aspx
 - vng.nl/files/vng/rioolheffing-als-instrument_20180911.pdf,
 - www.riool.net/heffingsmaatstaven
- Meer over voorbeelden en werkwijze in 'Financiële prikkels voor klimaatadaptatie' via: nextgreen.nl/projecten/vergroenen-belastingen/

Voordelen

- Prikkel voor het behoud van klimaatadaptieve maatregelen in de gebruiks/beheerfase, als beloning van aanleg.
- Sluit beter aan bij het principe 'de vervuiler betaalt'.
- Er ontstaat een vorm van terugverdienen van de investering in afkoppelen. Een dergelijke korting helpt om eigenaren van oudere woningen ook over de streep van adaptatie te helpen.

Nadelen

- De perceptiekosten voor het splitsen van de rioolheffing kunnen hoger zijn dan wanneer de heffing niet wordt gesplitst.
- De framing kan negatief uitpakken, hier bij invoering goed op letten.

Verwacht effect

- Er is nog weinig met zekerheid over de te verwachten effectiviteit te zeggen, een vergelijkbare prikkel op het gebied van gescheiden afvalinzameling (DifTar) laat een verbetering van 25% in het gedrag zien.
- Bewustwording door vermelding van de mogelijkheid van vrijstelling op de heffingsaanslag.
- Onderzoek naar effectiviteit wordt in 2019 en 2020 gedaan binnen pilots met gemeenten via het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en de Alliantie Financiële Prikkelers.

Met dank aan de gemeente Son en Breugel, waterschap De Dommel en VNG voor hun aanvullende bijdrage aan deze factsheet.

Raamwerk en factsheets

Deze factsheet is onderdeel van het overzicht 'Klimaatadaptatie borgen op privaat terrein in publiek-private instrumenten'. In opdracht van Waternet en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is op basis van ervaringen van deskundigen met het borgen van klimaatadaptatie binnen en buiten de gemeente Amsterdam beschikbaar:

(1) een beslisondersteunend model, (2) een raamwerk, (3) een vijftal factsheets en (4) een advies voor verbetering en opschaling per instrument.

